

De droomschool van Teacher Tapp Vlaanderen

Hoe ziet **jouw droomschool** eruit? Deze vraag stelden we tijdens de laatste week van het kalenderjaar 2021 via Teacher Tapp Vlaanderen (TTVL) aan meer dan duizend respondenten, bestaande uit leraren, directies, onderwijsondersteuners ... **In dit rapport leiden we je rond in deze school**, of beter gezegd: in deze *scholen*.

Methodologie

Via de Teacher Tapp app stellen we sinds 5 oktober 2020 **elke dag (minstens) drie vragen** aan onze deelnemers. Deze vragen komen in eerste instantie zelf van gebruikers, maar ook van wetenschappers, journalisten ... en van het TTVL-team van de Arteveldehogeschool zelf.

Teacher Tapp kreeg het voorbije kalenderjaar (2021) dagelijks tussen de 1200 en 1600 respondenten. Dit komt neer op **bijna 1% van alle onderwijsmensen in Vlaanderen**. We monitoren welke groepen binnen het onderwijs meedoen, en zien een mooie spreiding die steeds meer lijkt op de populatie; al is de groep directies in verhouding nog wat te klein. Ook onderwijsmensen uit het Deeltijds Kunstonderwijs, Volwassenenonderwijs en Hoger Onderwijs doen mee, maar dit blijft een kleine groep. Qua leeftijd en gender is er nauwelijks tot geen afwijking ten aanzien van de beroepspopulatie.

Teacher Tapp gebruikers maken zelf de keuze om al dan niet deel te nemen aan de vragen. Dit houdt in dat er sprake is van zelfselectie, wat mogelijk een vertekening van de resultaten kan opleveren. Het is bijvoorbeeld plausibel dat deelnemers – die in ruil voor deelname onder andere een dagelijkse professionaliseringstip krijgen – disproportioneel meer interesse hebben in het onderwerp van de vraag van die dag (Roose & Meuleman, 2017).

De bevraging rond ‘Mijn droomschool’ gebeurde in twee stappen:

- **Stap 1:** onze respondenten kregen de kans om **open vragen** over hun droomschool te beantwoorden.

- **Stap 2:** een analyse van de antwoorden op deze open vragen leverde een aantal subthema's (= clusters) op waarover we vervolgens **meer gedetailleerde vragen** stelden aan het hele panel van respondenten.

Hieronder worden de stappen uitgebreid omschreven.

Stap 1

Om de vragen en antwoordopties te verkrijgen die aan het hele panel voorgelegd konden worden, gaven we onze respondenten in december gedurende vier dagen de kans om de volgende **open vragen** te beantwoorden via een online formulier:

- Hoe ziet jouw droomschool eruit bekeken vanuit de ogen van 'de leraar'?
- Hoe ziet jouw droomschool eruit bekeken vanuit de ogen van 'de leerling'?
- Hoe ziet jouw droomschool eruit bekeken vanuit de ogen van 'de ouder'?
- Hoe ziet jouw droomschool eruit bekeken vanuit de ogen van 'ondersteunend personeel'?
- Hoe ziet jouw droomschool eruit bekeken vanuit de ogen van 'de directie'?
- Wat wil je nog kwijt over je droomschool?

De opdeling van de open vragen heeft als voordeel dat we de respondent ertoe bewogen om de droomschool te bedenken vanuit verschillende invalshoeken. We hebben er dus bewust voor gekozen om **multiperspectiviteit** te integreren door de deelnemers verschillende brillen te laten opzetten. 28 respondenten vulden het formulier in, wat leidde tot een **veelvoud aan antwoorden** over de verschillende perspectieven heen. Vervolgens werden deze antwoorden gegroepeerd in **zeven thematische clusters** waarbij getracht werd zo volledig mogelijk te zijn: schoolgebouw, klaslokalen, lessen, visie, organisatie, schoolteam, en varia (onder de term 'must').

Stap 2

Per thematische cluster werden verschillende **antwoordopties of items** aan de respondenten voorgelegd. Elementen die veel terugkwamen – denk bijvoorbeeld aan een groene omgeving bij het thema 'schoolgebouw' – haalden zeker de uiteindelijke vragen. Elementen die maar

een enkele keer of een paar keren vermeld werden, namen we op in de uiteindelijke items indien ze een duidelijk andere dimensie konden toevoegen. Gedurende een periode van zeven dagen, meer bepaald van 25/12/2021 tot en met 31/12/2021, konden de respondenten per cluster aangeven welke elementen (items) zij de belangrijkste vinden (maximaal drie). Hieronder staan de zeven thematische clusters. Elke dag werd één cluster bevraagd. De items per cluster zijn terug te vinden in Bijlage 1 onderaan.

- Het **schoolgebouw** van mijn droomschool heeft ...
- De **klaslokalen** van mijn droomschool hebben ...
- De **lessen** op mijn droomschool ...
- De **visie** op mijn droomschool focust zich vooral op ...
- De **organisatie** op mijn droomschool gebeurt op basis van ...
- Het **schoolteam** op mijn droomschool is gebouwd rond deze criteria ...
- Op mijn droomschool zijn de volgende dingen een **must** ...

Alle vragen werden door meer dan 1200 deelnemers beantwoord, op de laatste vraag na die op oudejaarsavond gesteld werd (n = 1090). Demografische vragen die vooraf gesteld werden in de app, laten ons toe bij de beschrijvingen van de droomschool onderscheid te maken tussen verschillende onderwijsniveaus, zoals kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. Op basis van de antwoordpercentages bij de items hebben we vervolgens **per onderwijsniveau een top 10 van meest gekozen items** opgesteld over de verschillende clusters heen. Deze items zijn met andere woorden de elementen van een droomschool die volgens de meeste respondenten als belangrijkst werden aangeduid.

Een wandeling door de droomschool

Op basis van alle resultaten op deze bevraging, wandelen we met jou door **de gemiddelde droomschool** van de Teacher Tapp respondenten ...

Nog voor je het **droomschoolgebouw** binnenkomt, merk je het al: er is voldoende **groen** aanwezig. Hoe dit zich vertaalt, verschilt tussen het basisonderwijs (= kleuter en lager) en het secundair onderwijs. Voor de basisschool is het een absolute must om een speelplaats te hebben met veel groen enerzijds, en een deel “brak” terrein anderzijds waar leerlingen

kunnen experimenteren en spelen. Ongeveer 80% van de respondenten basisonderwijs geeft die opdeling van terrein aan als belangrijk tegenover 50% in het secundair onderwijs. Voor het secundair onderwijs mag ook de omgeving wel groener zijn met bijvoorbeeld bos of park in de buurt (53% secundair versus 45% kleuter en 38% lager). We weten intussen al dat contact met de natuur mogelijks een impact heeft op de lichamelijke en geestelijke gezondheid van kinderen en jongeren (Chawla, 2020). Naast mogelijkheden tot ervaringsgericht leren, zorgt groen ook voor uitdaging en afleiding. Op een grijze speelplaats kan de verveling nu eenmaal sneller toeslaan. Op warme dagen zorgen bomen en struiken dan weer voor schaduw en afkoeling (Kvelaerts, 2018). Eens je het schoolgebouw binnengaat, zijn er voor de respondenten uit het secundair onderwijs meer **werkplekken** voor leraren (71%). In het basisonderwijs ligt deze behoefte een stuk lager (een kleine 40%). Een mogelijke reden voor dit onderscheid is dat leraren uit het secundair onderwijs doorgaans geen eigen klaslokaal ter beschikking hebben.

In de **klaslokalen** van de droomschool, is er vooral **veel ruimte**. Zowel bij kleuter, lager als secundair komt dit terug in de top 2 van meest gekozen items. In het basisonderwijs kan er bijvoorbeeld nood zijn aan veel ruimte om verschillende hoeken in te richten, terwijl ook een mogelijke verklaring voor zowel het basis- als secundair onderwijs kan zijn dat men plaats moet kunnen geven aan grotere klasgroepen. Momenteel komt overbezetting en acuut plaatsgebrek in heel wat scholen voor (AGION, 2014). Naast veel ruimte, is er in de lokalen ook **veel licht**. Een studie van Van de Voorde (2019) vertelt ons dat voldoende daglicht een positieve invloed heeft op de gezondheid en het welzijn van de leerlingen. Het zou ook hun concentratie en leerprestaties bevorderen. Wanneer onze respondenten uit het secundair onderwijs door hun droomschool wandelen, is daar ook veel **moderne technologie** aanwezig. Deze vraag naar moderne technologie is groter bij respondenten uit het secundair onderwijs dan bij respondenten uit het basisonderwijs (78% secundair versus 44% kleuter en 57% lager). Een mogelijke gedeeltelijke verklaring hiervoor is dat er de voorbije jaren meer afstandsonderwijs moest georganiseerd worden in het secundair onderwijs, omwille van de pandemie, terwijl het basisonderwijs gemiddeld vaker open bleef.

Het lijkt een evidentie, maar in de droomschool wordt simpelweg **goed lesgegeven**. Bij de vraag hoe de **lessen** eruit moeten zien in de droomschool, werd het item 'er wordt gewoon

goed lesgegeven' door 64% van de respondenten geselecteerd. Wanneer we dit naderbij bekijken, zien we wel dat dit item vooral populair blijkt bij de respondenten uit het lager onderwijs (62%) en secundair onderwijs (66%). Over hoe de lessen er precies moeten uitzien op de droomschool, zijn de meningen van de respondenten uit het kleuteronderwijs erg verdeeld waardoor er nergens grote uitschieters zijn. Bijvoorbeeld: sommigen vinden 'goed lesgeven' prioritair, anderen verkiezen 'het volgen van lessen op het tempo van de leerling', enzovoort. Het lesaanbod op de droomschool bestaat voor de respondenten uit het secundair onderwijs (70%) uit een **combinatie van vaste vakken en keuzevakken**. Respondenten uit het basisonderwijs hebben (iets) minder nood aan deze combinatie (38% kleuter en 51% lager).

Over naar de minder zichtbare maar wel voelbare aspecten van de droomschool. De **visie** van de droomschool focust op een **veilige sfeer** (maar liefst 67% van de respondenten duidde dit aan). In die visie moet ook oog zijn voor **de totale persoon van de leerling**. Dit wordt vooral benadrukt door de respondenten van het basisonderwijs (73% kleuter en 70% lager), en iets minder door respondenten uit het secundair onderwijs (56%). Hoewel het item '**duidelijke communicatie met alle betrokkenen**' nipt nergens de top 10 van belangrijkste droomschool-elementen haalde, werd dit wel door de meerderheid van de respondenten aangegeven als belangrijk (57%).

Wat betreft de **organisatie** van de droomschool, kwam de nood aan **kleine klasgroepen** al eerder naar boven in onze bevestigingen via Teacher Tapp. In ons rapport 'Wat heeft onderwijs nu nodig' (De Bruyckere, De Meyer, & Vanassche, 2021) hebben we dit verder verkend. Daar besloten we dat de bezorgdheid rond grote klasgroepen niet enkel gaat over het eigen functioneren van leraren, maar ook over minder aandacht voor en bij leerlingen, en een mogelijke achteruitgang van de onderwijskwaliteit. Deze resultaten waren toen unaniem over de onderwijsniveaus heen. Ook bij de droomschoolbevestiging komt het item 'kleine klasgroepen' aan bod in de top 7 van alle drie de onderwijsniveaus. In het basisonderwijs is er de vraag naar **extra handen in alle klassen** (56% kleuter en 53% lager), terwijl hier in het secundair onderwijs niet de prioriteit aan gegeven wordt (18%). **Goede oriëntatie van leerlingen** werd door de deelnemers van het secundair onderwijs dan weer vaak gekozen (56%). **Goed personeelsbeleid waardoor talenten worden benut** bleek ook populair te zijn binnen de cluster 'organisatie van de droomschool' (59% van de respondenten selecteerde

dit). Het item '**geen jaarklassensysteem**' werd iets minder gekozen in vergelijking met de andere opties bij organisatie (21% kleuter, 18% lager en 8% secundair).

Het **droomschoolteam** bestaat uit **positief ingestelde collega's**. Ook dit item krijgt bij alle drie de onderwijsniveaus een plaats in hun top 2. Dit roept alvast de vraag op naar wat de respondenten precies verstaan onder 'een positief ingesteld team'. We kunnen alleszins stellen dat het belang van de sfeer in een schoolteam niet te onderschatten valt. We weten al dat werknemers gemiddeld meer tijd spenderen met hun collega's dan met vrienden of familie (Glorieux et al., 2015). Eerder onderzoek wijst uit dat hoe leraren zich voelen, of ze het volhouden in onderwijs en voldoende energie krijgen, deels afhangt van de kwaliteit van hun relaties met collega's op school (Meredith, 2017). We kunnen hierbij ook een link leggen met wat in de wetenschappelijke literatuur terug te vinden is onder de term 'Collective Teacher Efficacy', namelijk de gedeelde overtuiging van een schoolteam dat ze door collectieve actie een positief verschil kunnen maken in de resultaten van de leerlingen (Eels, 2011; Hattie, 2016). Teams die gezamenlijk geloven dat ze een impact hebben op leerprocessen van alle leerlingen door goed onderwijs te geven, investeren veel positieve energie in hun onderwijs (Bandura, 2000). Ook moet er **vertrouwen zijn in het team** (in het basisonderwijs koos tussen de 60 en 70% van de respondenten hiervoor, en in het secundair onderwijs 59%). Ongeveer de helft van de respondenten hecht extra belang aan **leraren die dicht staan bij de leerlingen** (46%) en aan **bevlogen leraren** (58%). Vooral in het secundair onderwijs worden bevlogen leraren hoog geplaatst in de rangorde (65%). Wat opvalt is dat bovengenoemde kenmerken van het schoolteam voor de respondenten als belangrijker worden aangeduid dan het diploma dat de meeste collega's hebben. De antwoordoptie 'iedereen heeft een **masteropleiding** gedaan' werd namelijk bijzonder weinig gekozen bij de vraag naar hoe het droomteam eruit ziet. Dit wil echter niet zeggen dat dit als onbelangrijk wordt ervaren. Het geeft louter aan dat de respondenten bepaalde andere items uit de lijst belangrijker vonden. We bevroegen eerder al aan onze Teacher Tapp respondenten of de lerarenopleiding een masteropleiding moet worden, en de meningen hierover waren duidelijk verdeeld.

De lerarenopleiding zou een masteropleiding moeten worden.

Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.439 leraren op 05-06-2021 (None leraren)

Als laatste mochten de deelnemers ook aangeven wat volgens hen een **‘must’** is op hun droomschool. **Gratis water en warme dranken** scoort bij deze cluster hoog in de drie onderwijsniveaus (65%). Ook de items **‘een bibliotheek die altijd open is’** en **‘leerlingen doen actief sociale projecten’** blijken populair. Sociale projecten doen het vooral goed bij de respondenten secundair onderwijs (67%).

We maakten hieronder een rangschikking van de meest gekozen items over de clusters heen, en visualiseerden deze in een **top 10 per onderwijsniveau**, namelijk kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. Elke cluster kreeg hierbij een andere kleur: **gebouw**, **klaslokalen**, **lessen**, **visie**, **organisatie**, **schoolteam**, **must**.

Top 10 elementen droomschool kleuteronderwijs

Veel ruimte	91%
Positief ingesteld team	91%
Groene speelplaats	82%
Veel licht	75%
Veilige sfeer	74%
Kleine klasgroepen	73%
Oog voor de totale persoon van de leerling	70%
Gratis water en warme dranken	64%
Vertrouwen in team	60%
Bibliotheek altijd open	59%

Top 10 elementen droomschool lager onderwijs

Positief ingesteld team	91%
Veel ruimte	90%
Groene speelplaats	81%
Veilige sfeer	74%
Kleine klasgroepen	70%
Oog voor de totale persoon van de leerling	70%

Vertrouwen in team	70%
Veel licht	66%
Gratis water en warme dranken	66%
Gewoon goed lesgeven	62%

Top 10 elementen droomschool secundair onderwijs

Veel ruimte	87%
Positief ingesteld team	85%
Moderne technologie	78%
Veel licht	77%
Werkplekken	71%
Combinatie vaste vakken keuzevakken	70%
Kleine klasgroepen	68%
Sociale projecten	67%
Gewoon goed lesgeven	66%
Gratis water en warme dranken ¹	65%
Bevlogen leraren ²	65%

Conclusie

De droomschool van de respondenten van Teacher Tapp, hoe ziet die eruit? Vanuit die vraag zijn we onze zoektocht gestart. We lieten de respondenten verschillende perspectieven innemen (de leraar, de leerling, de ouder ...), en deden hen nadenken over het gebouw, de lokalen, de lessen, de visie, de organisatie, en wat een must is op de school van hun dromen. Wat meteen opviel, is dat de respondenten over de verschillende onderwijsniveaus heen veel belang hechten aan veel ruimte in de lokalen en een positief ingesteld schoolteam om hun droomschool te doen slagen.

¹ Gedeelde tiende plaats met 'bevlogen leraren'.

² Gedeelde tiende plaats met 'gratis water en dranken'.

De **hoofdzaken** die we halen uit dit rapport³, zijn:

- Het **schoolgebouw** van de droomschool bevat:
 - Voldoende groen
 - Meer werkplekken voor leraren secundair
- De **klaslokalen** van de droomschool hebben:
 - Veel ruimte
 - Veel licht
 - Moderne technologie voor leraren secundair
- De **lessen** die gegeven worden op de droomschool zijn:
 - 'Gewoon' goed!
 - Een combinatie van vaste vakken en keuzevakken in het secundair
- De **visie** die leeft op de droomschool omvat:
 - Focus op een veilige sfeer
 - Oog voor de totale persoon van de leerling
 - Duidelijke communicatie met alle betrokkenen
- De **organisatie** op de droomschool is als volgt:
 - Kleine klasgroepen
 - Extra handen in alle klassen
 - Met een goed personeelsbeleid waardoor talenten worden benut
- Het **droomteam** kenmerkt zich door:
 - Een positieve ingesteldheid
 - Vertrouwen in het team
 - Bevlogen leraren
 - Leraren die dicht staan bij leerlingen
- Op de droomschool zijn ook nog volgende zaken een **must**:
 - Gratis water en warme dranken
 - Bibliotheek die altijd open is
 - Sociale projecten in het secundair onderwijs

³ Cf. Checklist in Bijlage 2.

We kunnen dus voorzichtig besluiten dat – hoewel het hier gaat over een DROOMschool – veel onderwijsmensen hele gewone, menselijke dingen willen voor zichzelf en vooral voor hun leerlingen: **een fijn leef- én leerklimaat**. Met andere woorden: als we willen inzetten op een positief imago van het onderwijs en de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep willen verhogen, dan lijken investeringen – niet alleen in deze infrastructurele maar ook inhoudelijke aspecten van het schoolleven – een evidente stap zowel voor beleidsmakers als voor leraren, directies, en andere onderwijsprofessionals. Zo kunnen we samen bouwen aan de scholen waar iedereen van droomt.

Referentielijst

- AGION (2014). *Schoolgebouwenmonitor 2013: indicatoren voor de kwaliteit van de schoolgebouwen in Vlaanderen*. AGION.
- Bandura, A. (2000). Exercise of human agency through collective efficacy. *Current Directions in Psychological Science*, 9(3), 75–78.
- Chawla, L. (2020). Childhood nature connection and constructive hope: A review of research on connecting with nature and coping with environmental loss. *People and Nature*, 2(3), 619-642.
- De Bruyckere, P., De Meyer, G., & Vanassche, S. (2021). *Teacher Tapp Vlaanderen: wat heeft onderwijs nu nodig (rapport)*. Arteveldehogeschool, Lerarenopleiding.
- Eels, R. (2011). *Meta-Analysis of the relationship between collective teacher efficacy and student achievement* (doctoraatproefschrift). Loyola University Chicago.
- Glorieux, I., Minnen, J., van Tienoven, T. P., Deyaert, J., & Mészáros, E. (2015). Evolutions in time-use and division of labour of men and women. *Revue Interventions Économiques. Papers in Political Economy*, 53.
<https://doi.org/10.4000/interventionseconomiques.2568>
- Hattie, J. (2016, 11 juli). *Third visible learning annual conference: mindframes and Maximizers* (symposium). Washington DC. Geraadpleegd op 16 januari 2021, van <https://visible-learning.org/2018/03/collective-teacher-efficacy-hattie/>
- Kevelaerts, H. geciteerd in Vlaams-Brabant (2018). *Natuur op school: inspiratiegids voor groene speelplaatsen* (brochure). Provincie Vlaams-Brabant. Geraadpleegd op 16 januari 2021, van

<https://www.vlaamsbrabant.be/sites/default/files/2020-07/publicatie-natuur-op-school-2018.pdf>

Meredith, C. (2017). *Connecting the dots. A social network perspective on social-organizational processes in secondary schools* (doctoraatproefschrift). KULeuven, Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen.

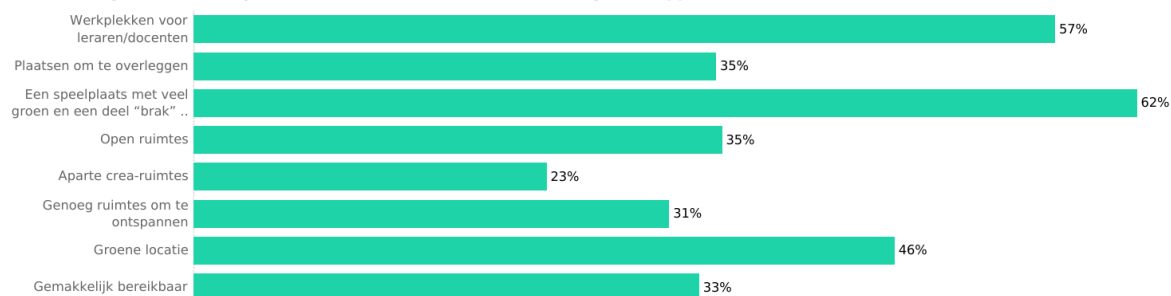
Roose, H., & Meuleman, B. (2017). *Methodologie van de sociale wetenschappen: een inleiding*. Academia Press.

Van de Voorde, N. (2019). *Toepassing van de CEN daglichtnorm bij het ontwerp van Schoolgebouwen* (masterproef). UGent, Faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur.

Bijlage 1 – Vragen en antwoordopties

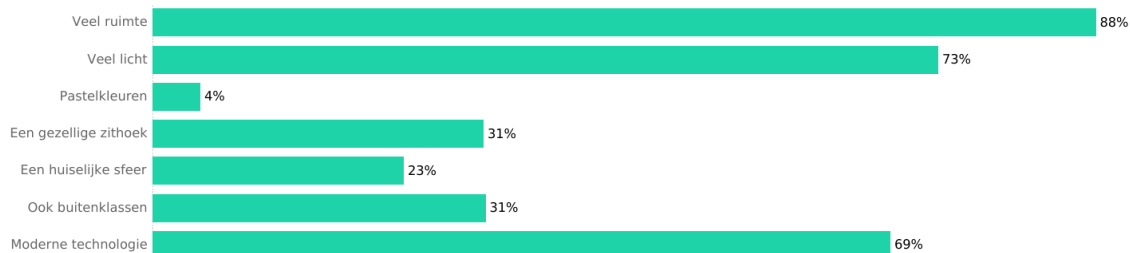
Hieronder staan de vragen (clusters) en antwoordopties (items) met de bijhorende resultaten over de verschillende onderwijsniveaus heen.

Het schoolgebouw van mijn droomschool heeft... (kies max. 3 eigenschappen)

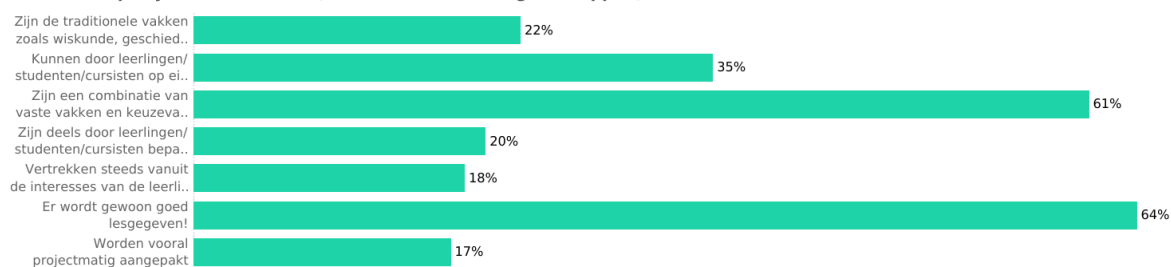
Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.236 leraren op 25-12-2021 (None leraren)

De klaslokalen van mijn droomschool hebben... (kies maximum 3 eigenschappen)

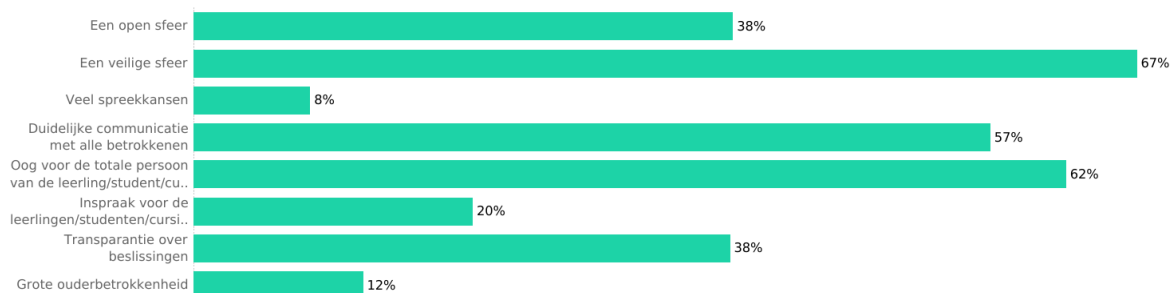
Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.255 leraren op 26-12-2021 (None leraren)

De lessen op mijn droomschool... (kies maximum drie eigenschappen)

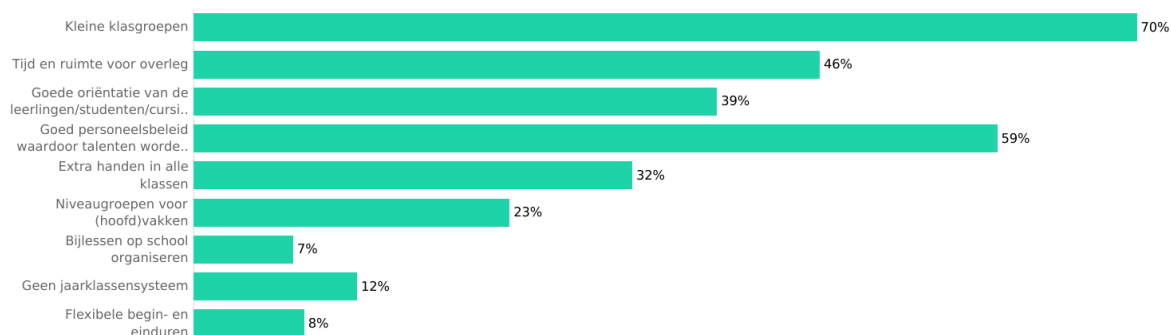
Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.229 leraren op 27-12-2021 (None leraren)

De visie op mijn droomschool focust zich vooral op... (kies maximum drie eigenschappen)

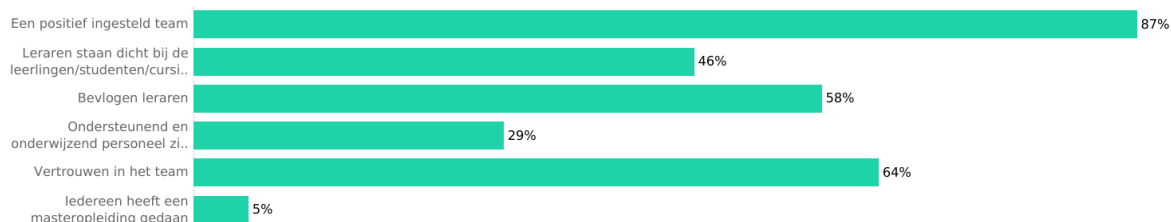
Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.253 leraren op 28-12-2021 (None leraren)

De organisatie op mijn droomschool gebeurt op basis van... (kies maximum drie eigenschappen)

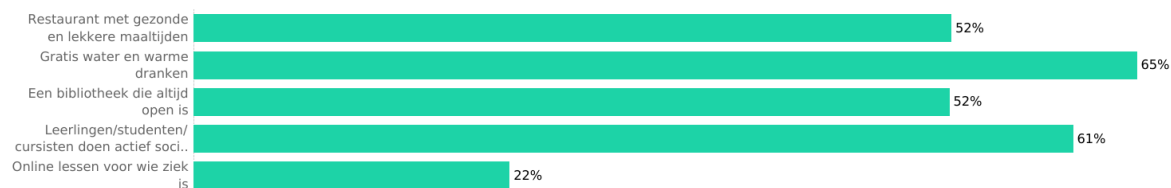
Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.228 leraren op 29-12-2021 (None leraren)

Het schoolteam op mijn droomschool is gebouwd rond deze criteria... (kies maximum drie eigenschappen)

Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.242 leraren op 30-12-2021 (None leraren)

Op mijn droomschool zijn de volgende dingen een must... (kies maximum drie eigenschappen)

Teacher Tapp VL- vraag beantwoord door 1.090 leraren op 31-12-2021 (None leraren)

De droomschool: veraf of dichtbij?

Een checklist

- ✓ Het **schoolgebouw** van de droomschool:
 - ☐ Voldoende groen
 - ☐ Voldoende werkplekken
- ✓ De **klaslokalen** van de droomschool:
 - ☐ Veel ruimte
 - ☐ Veel licht
 - ☐ Moderne technologie
- ✓ De **lessen** op de droomschool:
 - ☐ 'Gewoon' goed!
 - ☐ Combinatie van vaste vakken en keuzevakken
- ✓ De **visie** die leeft op de droomschool:
 - ☐ Focus op een veilige sfeer
 - ☐ Oog voor de totale persoon van de leerling
 - ☐ Duidelijke communicatie met alle betrokkenen
- ✓ De **organisatie** op de droomschool:
 - ☐ Kleine klasgroepen
 - ☐ Extra handen in alle klassen
 - ☐ Goed personeelsbeleid waardoor talenten worden benut
- ✓ Het **schoolteam** op de droomschool:
 - ☐ Positieve ingesteldheid
 - ☐ Vertrouwen in het team
 - ☐ Bevlogen leraren
 - ☐ Leraren die dicht staan bij leerlingen
- ✓ **Extra meerwaarde** op de droomschool:
 - ☐ Gratis water en dranken
 - ☐ Bibliotheek die altijd open is
 - ☐ Sociale projecten

Teacher
tapp